

ПРОТЕСТУЙМО ПРОТИ ВИГОЛОДЖЕННЯ УКРАЇНИ СОВІТАМИ.

ВУГЛІВІ СТРАЙКАРІ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ПРАЦІ

ДВІ КОМПАНІЇ НЕ ХОЧУТЬ ПРИНИМАТИ
СТРАЙКАРІВ.

ВІЛКА БАРРЕ (Па.). — 40,000 майнерів твердого вугля, що вийшли були на страйк на приказ «Юнайтед Антрасайт Майнерс оф Пенсильванія», вернулись до праці, діставши задоволення Краєвої Робітничої Ради, що умовини праці в твердому вуглі будуть розслідувані.

Юнія предложила урядови жалобу, що два підприємства не хочуть прийняти назад вертаючих до праці страйкарів, виправдовуючись тим, що, мовляв, місяць цих робітників уже заняті.

Краєва Робітничка Рада вже встановила комітет для розсліду умовин праці в промислі твердого вугля. Комітет складається з трох людей, з котрих один був роземним суддею в раді твердого вугля, другий редактором «Лейбор Ревю», а третій стейтменом коменшером.

УРЯД ЗАВАЛЕННЯ ПРОШКАМИ ЗА АЛКОГОЛЬНИМИ ДОЗВОЛАМИ.

ВАШИНГТОН. — З усіх великих міст краю доноситься про велике число людей, котрі просять дозволів на торгівлю алкогольними напоями. До бюра в Нью Йорку згромадилися в понеділок три тисячі осіб, які білися між собою за місце в лінії. Треба було аж викликати спеціальний відділ поліції для привернення порядку.

КОЛИ БУДЕ ВИЗНАННЯ РОСПІ?

ВАШИНГТОН. — Російські представники недоволені з повільного поступу своїх переговорів за визнання Росії. Вони хотіли би добути проголошення визнання ще перед відъїздом президента Рузвельта до Ворм Спрінгс, у Джорджії, де він лікується з літнього паралічу, а куди виїздить найближчої п'ятниці.

Аж зачувають газетари, конференція представників Росії в Америці ще не полагодила ні справи пропаганди, ні справи позики, а тим менше справи взаїмних претензій двох країв.

КУПЦІ ПРОТИ ЖИВАННЯ ГОЛОСНИКІВ НА ВУЛИЦАХ.

НЬО ЙОРК. — Місцеві купці стараються, щоб місський уряд заборонив уживати на вулицях міста міських приладів до скріплювання голосу, бо це робить прикрі враження на відвідувачів міста та псує купчин бізнес.

ВЕЛИКА СПЕКА В КАЛІФОРНІ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — У цій околиці дійшла спека в понеділок до 96 степенів Фаренгейта. Такої спеки в ця пору не пам'ятають ще від 1900 року, коли дня 3 листопада термометер досяг такої самої висоти.

У недалекий місцевості Санта Ана вітри з близької пустині підіогнали термометер до 110 степенів Фаренгейта.

ВІДКРИТТЯ ЛІКУ НА СУХОТІ?

ШЕЛТОН (Конетикот). — Д-р Стивен Дж. Мейгер, відомий у світі авторитет щодо сухот, прочитав на зборах 1,800 лікарів у місцевій сукхитичній санаторії відчит про нове лікування сукхити, вироблене прелегментом на основі 25-літніх студій.

Лікування полягає на годуванні спеціальної бактерії, котра, розвинувшись, побила бактерії сукхит. Д-р Мейгер каже, що його досліди перекладали інші лікарі, які потвердили його закінчення. Бактерії, які вбивають сукхити, можуть розвиватися однаково в організмі людини, як в організмі звірини та птіці.

БЕЗРОБІТТЯ І СМЕРТНІСТЬ ДІТЕЙ.

НЬО ЙОРК. — Генеральний директор Товариства для Поправи Долі Бідних виступив з публічною остерогою про вплив безробіття на здоров'я дітей. Він доказує, що безробіття викликає застрахування смерті занедужань від сукхит серед дітей та збільшує ємність від цієї їх інших недуг.

ПІЗНАВ БРАТА ПО РИСУНКАХ НА ШКІРІ.

РОЛІ (Норт Каролайна). — До притулку в місцевій «Армії Спасення» зайшов оноді, шукаючи нічлігу, мандруючий краєм без роботи Гарі Цайгер. Микючись в купальні, він побачив на руці другого чоловіка, видно, такого безробітного як він, напущені фарбовою рисунки («тату»). Гарі сказав незнакомому, що такі рисунки має його брат Луїс, та цей брат згинув на війні. Та незнакомиці сказав, що він власне є Луїс Цайгер та що вернувся з війни цілий. Гарі зараз повідомив родину в Нью Йорку, яка від 17-літ уважала Луїса за покійника.

ЗАМАХ НА ПРОВІДНИКА ЕСПАНСЬКИХ ФАШИСТІВ.

Підчас овації, яку еспанські фашисти в Кадіс справили своєму провідникові, Хосе Антоніо Прімо де Рівера, синовию іноїного еспанського диктатора, нерозпізнаний досі чоловік вистріляв кілька разів до провідника. Його кулі били на місці стоячого кодо провідника Мінтілю та ранили паню Ляріос і її мужа, провідника еспанських фашистських селян. Коли виновника замаху ведено до тюрми, юрба мішалася в арешт, а хтось почав на сторожу стріляти з машинного кріса. Сторожа покнула вояки і він утік. Підчас стрілянини ранено посагувача в недалекій каварні, зовсім непричетного до біяки.

ПЕРЕГОВОРІ ЗА ВИЗНАННЯ РОСПІ НЕ ЗАКІНЧЕНІ.

Большевицькі представники недоволені з повільного поступу переговорів за признание Росії Америкою. Літвоню ждає, що переговори будуть просто формальні, а тут президент Рузвельт веде справу як важкий бізнес, у якому він хоче бути великої кожної подорожці. У сенаті вже запроваджується опозиція проти визнання. Сенатор Гетфілд, републиканець з Вест Вірджинії, видає заяву проти визнання. В тому самому дні говорили в недалю багато проповідників в американських церквах.

УРЯД УСПОКОЮЄ ФАРМЕ- РІВ.

Секретар рільництва Волес виступив у Де Мойн, Айова на величезним віну фармерів з довшою промовою, якою він успокоював фармерів, запевняючи їх про пильні заходи уряду для полєкші долі фармерів.

ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД УНІВЕР- СИТЕТУ \$200,000 ВІДШКОДУ- ВАННЯ.

Судія Айвес в Едмонтон, Алта., переводить тепер розправу скарги, яку вніс Чарлз Порейшо Армана Повлет, з Кадагрі, проти Університету Альберти за відшкодування в сумі \$200,000, зате, що його син потерпів на умі в часі вступних церемоній в університеті в осени 1932 р. Пересувають багато свідків. Батько твердить, що його син, котрий тепер знаходиться в шпиталі для умово хорих в Онтаріо, був здоровий і його ум був нормальний, коли він внісався до університету. Церемонії, які студенти переводять на новоприбулих, бувають часами дуже простачий і шкідливі для здоров'я. Цим разом вони відбилися дуже влітвом на умі сина Армана Повлета.

Батько закидає д-ров Едгертонові Повлет, директору медичних обслуг в університеті Альберти, небажальство в лікуванню його умово хорого сина.

ГОРЯТЬ ГРЕКО-КАТ. ПРИ- ХОДСТВА.

В селі Більшарева, якого мешканці майже в цілості перейшли на православня, згорів з невідомих причин господарські будинки греко-кат. приходуства.

WE DO OUR PART

PRESS REPORTS ON UKRAINE
AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN SOCIETIES
DENOUNCE SOVIET.

Group Here Opposes Recognition
Until Russia Ends Policy
of 'Deliberate Starvation.'

Charging that the Russian Soviets were "deliberately starving the Ukrainian population" and that starving Ukrainians had been forced to resort to cannibalism, the protest committee of the United Ukrainian Societies of New York and vicinity announced yesterday that a protest demonstration would be held Saturday.

The organization will sponsor a parade and meeting here to protest against American recognition of Soviet Russia "without a concrete settlement of the Ukrainian question."

More than 4,000,000 persons starved to death in Soviet Ukraine last year, the committee alleged, adding that "many millions are still suffering from hunger and disease and denied the right to worship their God." The announcement read in part.

"The Ukrainians throughout the world accuse the Russian Soviets of deliberately starving the Ukrainian population as a means of exterminating the whole Ukrainian race. We ask all our friends to join us in pleading with the United States Government and our distinguished President to refuse to enter into any relations with Soviet Russia until the dreadful Soviet methods of exterminating a living nation are dropped and full human liberty is guaranteed to all populations in their realm."

The parade will start at Washington Square and proceed to the Central Opera House in East Fifty-seventh Street, where the meeting will be held.

(The New York Times, Sunday, November 12, 1933).

UKRAINIAN CELEBRATE.

Cleveland Residents Mark Anniversary of Independence.

Cleveland, Nov. 13. (AP).—Four thousand men and women who consider themselves "without a country" yesterday celebrated the fifteenth anniversary of Ukrainian independence. Cleveland Ukrainians joined fellow countrymen all over the world in ceremonies protesting against the loss of Ukrainian liberties.

The independence they celebrated was lost a year after it was granted through partition of the country among Poland, Russia, Czechoslovakia and Rumania.

Dr. Luke Myshula, editor of the Ukrainian daily newspaper, Svoboda, of New York, addressed the local meeting.

(The New York Times, Tuesday, November 14, 1933).

УКРАЇНЕЦЬ НА 9. ЗІЗДІ НІМЕЦЬКИХ ФІЗИКІВ.

У Вірцібургу відбувся від 17. до 22. вересня ц. р. дев'ятий зізд німецьких фізиків і математиків. З ділянки фізики виглосив м. ін. реферат про вглутування світла металами молодий український фізик, що постійно перебуває у Німеччині, п. Олександр Смакула. Його реферат припадає на вівторок, 19. вересня.

ЩО СТАЛОСЯ 150 ЛІТ ТОМУ?

В сірні 1783 р. наповнив французський фізик Шарль свій баллон воднем і піднявся в нім угору. Після сорок двадцяти хвилин лету осів Шарль недалекю Парижа. Селяни, що вперше побачили літаючий баллон, взяли його за повтору і рознесли на шматки вилами від гною.

СИРЕ МОЛОКО І ЗУБИ.

Д-р Сровзон, директор зубного відділу «Лондон Госпітала», оповідає, що між 750 хлопцями його клініки не заважали після прийняття до клініки ні одного захорання зубів. Д-р Сровзон є переконаний, що це сталося тому, що дітям дають подолно непаре-че молоко. Саме таке молоко вливає дуже корисно на розвиток зубів. Воно має всі потрібні вітаміни та імовірно таке дуже потрібне для творення костей і зубів вално. Слід додати тут, що в клініці д-ра Сровзона неварене молоко досліджувать перед питтям на привність бактерій туберкульозу. Виявляється далше, що мешканці острова Барра (на захід від Шкотії), мають дуже гарні зуби. Їхні діти пють тільки коров'яче молоко.

НІМЕЧЧИНА ТА ФРАНЦУСЬКІ ТВЕРДІНІ.

Французька преса затриво-жена скріплюючи шпінською акцією в хосен Німеччині, якої метою пізнати докладно новозбудовані фортифікаційні лінії на східному кордоні Франції. Останніми часами зловили в Лютеранії багато шпінюків.

Ще підчас будови французьких фортифікацій французька преса звернула увагу, що серед робітників є німецькі шпіню. Нездано усталили, що у Франції є німецька шпінюка Софія Дрохат. Вона вивадулася у вояків військовий ліній. Кавалерист Ренер Плетсон викрав для неї найновіший модель скоростріль. Шпінюку арештували, як переда-вала документу кур'єром німецької шпінської ватаги, Веберови.

ПРИЯТЕЛЬ МУСОЛІНІ ШПІ- НУМ.

У Венеції арештувала італійська поліція під закидом шпінюжаків шкідливого товариства і близького приятеля Мусоліні, Доната Бателі. Користуючись з близьких зв'язків з Мусолінем, Бателі роздобував таємні інформації про зброєння Італії та продавав їх за кордоном. Бателі походить з тієї самої місцевості, що Мусоліні, і був від дитинства його приятелем. Крім цього арештовано за участь у шпінюжаків бувшого посла Банкі та 12 інших осіб.

НІМЕЧЧИНА ЖДЕ НА АКЦІЮ ІНШИХ ДЕРЖАВ

БЕРЛІН. — Як видно з газет, які тепер усі під контролею правлячої партії, нашітний уряд, добувши собі признание німецького народу для своєї заграничної політики, постановив не починати ніяких кроків, а викидати на акцію інших держав.

Занявши вижидаче становище, Німеччина дивиться передовсім за тим, яке враження викликала демонстрація німецької єдності на Францію.

ФРАНЦУСЬКІ ПОЛІТИКИ ЗА БЕЗПОСЕРЕДНІ РОЗМОВИ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ПАРИЖ. — Факт, що 40 мільйонів Німців голосували за політику Гітлера супроти роззброєння й Ліги Націй, викликав у Франції глибоке враження. Франція побачила вперше не поконану, а об'єднану Німеччину. Перед французькими політиками стало питання: що робити з цею Німеччиною?

Одної відповіді на це питання ще нема. Одні думають, що Німеччину треба наново поконати. Інші кажуть, що на це тепер уже запізно та радять говорити з нею «по академічному» в Женеві, поки вона не змінить свого становища. Ще інші й це вважають за недоцільне та противне французьким інтересам, бо при таких розмовах будуть інші держави, головню Англія й Італія, та радять розпочати з Німеччиною безпосередні розмови.

Газети загально сподіваються, що багато світла на це питання кине міністер заграничної політики, Поль Бонкур, у своїй промові, яку він має незадовго виглосити в французькому парламенті.

ВРАЖИННЯ НІМЕЦЬКОГО ГОЛОСУВАННЯ В ІНШИХ КРАЯХ.

РИМ. — Італійська преса назагал відноситься до побіди німецького уряду зовсім холодно. Її становище звертає загальну увагу раз через те, що преса Італії відбиває погляд фашистського уряду, та це більше через те, що німецький уряд своїм характером дуже зближений до фашизму, що потвердила італійська фашистська преса, тішачись з нагоди захоплення влади в Німеччині Гітлером.

Англійська преса відноситься назагал до німецького голосування з кпинями.

Польська преса відноситься до нього загально ворожо. Мовляв, голосування показало, що в Німорожо. Мовляв, голосування показало, що Німеччина це пекельна машина під миром Європи.

З ПРОЦЕСУ ЗА СПАЛЕННЯ НІМЕЦЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ.

БЕРЛІН. — На розправі проти комуністів, обжалованих за спалення німецького парламенту, почав нарешті говорити Гольднейц Маріус Ван Дер Люббе, який досі вперто мовчав. Люббе заявив суду, що він підложив огонь під парламент, та що він зробив це самий, без ніяких помічників. Він говорив, що перед своїм учинком він не бачився з ніким, а тільки приглядався нацистичним парадом.

АВСТРИЙСЬКИЙ УРЯД МОБІЛІЗУЄ ВІЙСЬКА.

ВІДЕНЬ. — Концентрація тисяч ландштурму у Відні викликала занепокоєння серед соціалістів. Вони бояться фашистського замаху.

Австрійські газети називають голосування в Німеччині фарсою як комедією.

НАШЕ ЗА РЕФОРМУ РЕЛІГІЇ.

БЕРЛІН. — Д-р Кравце, один з нацистичних проповідників, у своїй проповіді з нагоди голосування над політикою Гітлера, закликав німецькі церкви до дальшого знаціалізування своєї релігії. Радив він викинути з навчання релігії цілий Старий Завіт, бо він походить від Жидів, а далі змінити поняття Христа настільки, щоб характер Христа годився з німецьким поняттям Бога як нестрашного борця й провідника.

НЕ ВІРІТЬ У РОСІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКУ ТОРГОВЛЮ.

БЕРЛІН. — Перед Німецьким Товариством Для Студій Східної Європи виглосив відчит про американсько-російські відносини д-р Дейвд Прескотт Баров, професор Каліфорнійського університету, котрий буде вчити рік у берлінській університеті.

Баров не вірить, щоби навязання зносин між американським і російським урядам принесло яку користь Америці, бо Росія не має на продаж нічого, що Америка потребує. Баров не припускає теж, щоби навязання дипломатичних зносин могло воєкрити комунізм в Америці, бо Американці не люблять комунізму й супроти нього ще менше толерантні, як Німці. Зносини між Росією й Америкою можуть мати хіба той наслідок, що Росіяни навчатись шанувати більше свободу.

Баров говорить, що в Америці широко поширений настрій проти Японців, яким Американці закидують бажання вмишуватися в чужі справи та бажання правити Сходом з виключенням інших народів.

"СВОБОДА" (LIBERTY).

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 91-93 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

	ПОДПИСКА	ПОДПИСКА
	Three cents a copy	Полугодишное число три цент.
One year	\$7.00	Ha рік \$7.00
Six months	\$3.75	Ha три місяці \$3.75
Three months	\$2.00	Ha три місяці \$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Америці та в Загальному:
One year	\$10.00	Ha рік \$10.00
Six months	\$5.00	Ha три місяці \$5.00
Three months	\$2.75	Ha три місяці \$2.75

Address: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА І РОСІЯ

Відколи американський президент запросив до Америки представника більшовицького уряду в Москві говорити про визнання Росії Америкою, справа визнання не сходить зі шпальт газет. Все так, справа обертається більше коло білжих новин, а менше коло самих основних питань наміреного зближення: що саме заставляє Америку тепер наважувати зносити з російським урядом?

Це власне питання пробує розв'язати з питомою собі отвертливою відомий англійський ліберальний шпідник "Манчестер Гардіан".

На його думку, першим товчком до визнання Росії є бажання поширення торгівлі в першій мірі та заняття місця Німеччини й Англії в Росії, в другий.

Та хоча це є наміром американського уряду та хоч охолодження відносин між Росією й Німеччиною і Росією й Англією штовхає Росію до Америки, то до вироблення відповідного настрою в Америці причиняється, на думку "Манчестер Гардіана", ситуація на Далекому Сході.

"Він (президент Рузвельт) — лише "Гардіан" — мусить стати перед фактом агресивної політики Японії. Китай слабший і ізольований, і може вже незадовго буде примушений шукати якоїсь згоди з Японією. Злучені Держави робили, що тільки могли, щоб скріпити слабі китайські руки. Однак Китай самий не може опертись Японії. Лишається Росія, що одна велика держава з могучими інтересами на Далекому Сході. Спільна ворожнеча до японської політики мусіла наблизити совітський уряд до Злучених Держав. Але досвід з Манджурією доводить, що ініціати в тій справі не можна лишити за Японією. Якщо позиція Совітів має бути скріплена, вона мусить бути скріплена скоро. Визнання російського уряду може значати дуже багато для Владивостоку й приморських провінцій. На всякий випадок таке визнання сильно скріпить Росію в її відносинах з Японією".

"Гардіан", видно, виходить з погляду, як Росія — велика держава й велика сила. Та це, як Росія прагне велика сила, не факт, а опінія. З того, що Росія велика сила, виходила Англія на переломі 20 століття, але японсько-російська війна показала, що Росія — це через царський деспотизм Росія — це колись на глиняних ногах. "Гардіан" може думати, що більшовицька Росія — це нові ноги, але що оцінки ніяк Росії то й "Гардіан" може політизувати. Це може показати тільки справжній досвід. Покищо тяжко припустити, щоб і більшовицька Росія, сперта на насильство брутальності, могла бути великою силою, за яку її хотіли й мати ті, що вважають імперіалістичний зріст Японії за трагедію для Азії й цілого світа.

С. Кравчицький.

В ТЮРМІ НАРОДІВ

(Оповідання).

(17)

Се, що Микола вже вчора ввечері, підладо Катрі гадку, брехати так, начеб се справді сталося.

— Він раптом втік, — сказала.

— Втік? Вибачте, що я такий цікавий. Коли втік?

— Вчора по обіді.

— Як би його так піймали, — думала Катра, — то я кажу, що до крива не дожду, він від вчорашнього обіду не показувався в дворі, то віджик я могла знати, що він це. Я мусіла думати, що його вже нема у них, отже втік... Чому я тоді задержала його і не дала йому втекти?

Коли такі думки майнули в голові Катрі, прокуратор питав дала-та іронічно, наче би не вірив:

— Відійшов таки так, не по-попрощавшись?

— Таки так, не попрощавшись, — повторила Катра.

Прокуратор не видав жад, щоб не зробити ділки замітати:

— Чудий тепер завелася гості у людей!

Прибравши назад серйозний тон, прокуратор сказав:

— Мені дуже прикро, та я мущу перетрустити хату.

— Щоб його якнайдовше

задержати коло себе, Катра спитала:

— Маєте письмений приказ?

— Се цілком лишнє, — сказав прокуратор.

Хотів сказати ще щось гостріше, та глумивши в очі Катрі, надумався іншакше. Звернувшись до жандармського офіцера і сказав:

— Чи ви, Іване Івановичу, знаєте бумажу?

Офіцій виймав з бічної кишені великий, в четверто зложено папір і подав його Катрі. Катра взяла папір, розклатала його і стала читати. Вона лиш держала папір перед очима, бо збентежена не годна була прочитати ні одного слова. Прокураторови навчучило ждати.

— Вибачайте, почерк у нашого писаря не дуже правильний, — сказав гумливо. Вам тяжко се відчитати, а у нас не багато часу. Позвольте мені поїти до хати.

— В одній кімнаті недужа моя мама.

Прокуратор здвигнув раменами і сказав:

— Не порадує.

— Перед хвилюючою мамой твердо спати. Мабуть ще й тепер сплять.

ПІДСУМКИ З УКРАЇНСЬКОЇ ВИСТАВИ В ШІКАГО

(Звіт п. Стефанія Чижовича, зложеної на Шестім Конгресі Об'єднання, дня 3 листопада 1933 р.).

I.

Світова вистава в Шікаго починається і сьогодні можна вже зробити підрахунок того, що принесла Українцям їхня участь у виставі.

Щоб відповісти на питання, чи шікагівська вистава принесла який успіх Українцям, треба спершу задати собі справу з того, з якою ціллю Українці будували свій павільон на виставі. Кожна міжнародна вистава може принести учасникам двояку користь: перша лежить в культурній пропаганді, друга в можливості наведення торговельних зв'язків. Деякі держави кладуть головний натиск на економічні користі з натиском і висилають на виставу такі предмети, які можуть знайти ринок збуту в даній країні.

Другі мають на меті передовсім пропаганду власної культури і виставляють зразки своїх здобутків на полі науки і мистецтва, не зважаючи на їх комерційну вартість.

Для нас, як недержавної нації, культурна пропаганда була важнішим мотивом участі у світовій виставі, ніж користі господарської натури. Вистава давала нам ризик нагоду зазнайти чужинців зі зразками нашої народної творчості і наглядно переконатися відвідувачів з усіх сторін світа, що в деяких ділянках культури України не то що не стоїть позад, але додержує кроку, як не випереджує, найбільше цивілізованих народів. Навіть експонат економічного характеру на нашій виставі не мали завдання знайти збут в Америці для наших природних багатств, але передовсім мали звернути увагу відвідувачів, що існує країна з такими природними багатствами, яка дотепер не має власної держави. З огляду на той головний мотив культурної пропаганди всі експонати були добрані лише зі становища їхньої наукової або мистецької вартості, так, що багато товарів, який мби мати добрий збут, не допущено до вистави, тому, що його мистецький рівень не був відповідний.

Це мало той наслідок, що Український Павільон не був і не миг бути підприємством, обчисленим на зиск, бо комерційні інтереси у ньому стояли на другому місці. Те саме треба сказати щодо Літнього Театру в Павільоні. Театр організовано теж не на те, щоб мати з нього рентне підприємство, а щоб мати місце для популяризації української пісні, музики і танків. Через те не можна було допустити такої програми, яка могла б задовольняти масу людей, але не давала б годограти з основним завданням театру.

Наскільки вистава сповнила зазначені вгорі завдання? Можливо сказати, що зусилля української еміграції не були даремні, та що як засіб пропаганди Український Павільон виповнив знову своє завдання.

Вже сама будівля павільйону звертала на себе увагу своєрідним українським стилем. Побіжні хітські й японського павільйону це був третій павільйон, будований в національному стилі, і тим він відбивав відшавіновані модерністичні шавіновані інших держав. Стіни малавила в нутрі павільйону, проєктовані артистом Верхошиним, а також писанкові орнаменти в ресторани звертали на себе увагу гостей. Вони відразу зважували ріжницю української декорації від російської, відомої їм з російських кафе і ресторанів.

Добір експонатів з народного і модерного мистецтва відкривався настільки від того краю, який був виставлений по інших павільйонах, що Український Павільон здобув собі загальне признание щодо культурного рівня. Президент вистави, Доз, також гола відідав національній мейор Страйкам і інші висловлювалися з високими похвалами про павільйон, називали його "гай-бон бидлінг", "гай-арт павільйон", тощо.

Про відділ Архипенка посилалися в шікагівській пресі високі рецензії пера визначних мистецьких критиків. Крім високої оцінки самих творів критики висловлювали признание для розміщення колекції в павільйоні. Критик газети "Шікаго Чіп'лз" Бузле, побував виставу Архипенка в Українському Павільйоні з офі-

ційальною виставою модерної штуки, що була приміщена в Музею Красних Штук у Шікаго, і поставив вище нашу виставу у павільйоні.

Численні визначні гості, що відвідали павільйон, висловлювалися з найвищими похвалами про український експонат. Японський міністер авіації, наприклад, сказав, що коли він мав розділяти нагороди за найліпші павільйони на виставі, то він признав би першу нагороду японському павільйону, а другу українському. Президент чеського сенату, А-Ф. Соупук, висловлювався теж за захопленням про виставу в Українському Павільйоні. Петка Адалайд Лов, яка кілька разів відвідала наш мистецький відділ, сказала: "Ukraine's contribution to the Chicago's World's Fair is simply marvelous."

Господарські мапи і діаграми України звертали на себе увагу американських географів і економістів. Один з професорів Кларк Юніверситі, переглянувши виставу, сказав: "Український Павільйон, а особливо його мапи і діаграми, багато побилявши мене знання нашого народу та географії України". А проф. Росіт Г. Андерсон, куратор хліборобської відділу в Музею Науки й Індустрії в Шікаго, кілька разів перешов наші мапи і проєкти Український Виставовий Комітет, щоб писав заміщення статей відати їх музеєві для студій українського хліборобства.

Дуже цікаві уваги на наш павільйон висказала Маргарет Ересман, директорка Сотері Скул оф Спін, яка зашла до нас, оглянувши вже цілу виставу. Вона сказала, що з усіх чужоземних павільйонів український "із де мотіт респектабел". "Я, говорила Ересман, дуже вдяжена, що вступаю до вашого павільйону, бо довдався тут багато про ваш край і його люди. Бажаю вам успіху у вашій боротьбі за самостійність".

Даліше проєкт. Завів з Архипенка Колекція у Гецф, Онг, говорив, що найбагачіша країна в Європі, яка так гарно презентує себе на виставі, повинна сама розпорядитися своїм майном. Йому особливо подобається українська пісня, музика і — українська пісничина.

Бували й такі відвідувачі, які вже знали Україну зі своїх

підорожей по Совітському Союзу. Для них наш павільйон викликав вражіння чогось дуже близького, добре знайомого. Міс Геліс Ріс, яка Україною оповідала, що багато їздила по світі, але Україна найбільше їй подобалася, а "Він, Українці, має таку багату народну культуру, а про вас так мало знають і пишуть в Америці. Я певна, що ваш павільйон принесе нам розголос в Америці". Другим таким гостем був сенатор з Норт Дакоти, А-Р. Сток. Він порохував про Совітський Союз і недавно був на Україні. Йому дуже подобалася наша вистава і він сказав: "Україна буде скоро вільною державою, бо вона має до цього всі дані".

Таких і тим подібних голосів можна би навести ще дуже багато. Часто бували випадки, що відвідувачі вистави, які були в Українському Павільйоні, зверталися назад до своїх рідних, оглянувши цілу виставу, і казали, що український народний мистецтва, як українські, вони не знайшли. Бувало, що при першому побуті в павільйоні вони купували річ, а потім, після вчорашнього дня, щоб купити деяку пам'ятку, переконані, що кращого не знайдуть на цій виставі.

Особливо українські вишивки подобалися загальною живими зображеннями, а також і дірничним виконанням. Це признание можна було чути з усіх кутків кожного чужого директору Літнього Театру, гостя в павільйоні. І дійсно, між танкову частину програми експонатів були лише предмети першої оцінки, вибрані мистецькими комісіями у Львові і Празі. Деякі професіонали на виставі заважували, що навіть експонати були надто випрацьовані, а тимчасом задо рогі для принагідних відвідувачів, а надавалися би краще для музейних колекцій.

Справді багато представників музеїв з різних міст Америки зверталися при нагоді побачити в павільйоні з трохання, щоб їм передати деякі експонати для приміщення в музею.

Порівнюючи з виробами народного мистецтва по інших павільйонах, можна без перебільшення сказати, що українським вишивкам не було рівних ні в одному павільйоні на виставі. Не дорівнювали їм навіть приблизно чеські, ані угор-

ські вишивки. Про кишки треба сказати, що під оглядом композиції і виконання дорівнювали нашим лише шведські кишки, які, мимолетом кажучи, були два три рази дорожчі від наших. Щодо кераміки, то вище нашої мого було поставити лише гінцуську, а деревні вироби гінцуської мав рівні лише у перських виробках.

III.

Програма Літнього Театру була добрана так, щоб дати змогу чужинцям познайомитися з українською пісню, інструментальною музикою і танками в можливо найкращому виконанні. Заряд театру ставився в межах фінансової спроможності дістати до театру якнайліпші артистичні сили і дбав, щоб програма мала виключно український характер, зокрема без домішок російщини. В солов'їх продукціях гінцуських такі визначні сили, як Марія Гребенючка, Стефанія Чимбаліст і Стефанія Чимбаліст, а з мужських голосів — квартет під проводом Міршичченка, який став був великою атракцією в репертуарі театру. Хорова пісня була репрезентована відомим Українським Хором міста Шікаго під проводом дірлента Ю. Бенечко. Цей хор виступав кілька разів (підчас Українського Тижня чотирьох разів). Один раз співав теж Український Хор з Дітроту під проводом дірлента Л. Сорочинського, який знавня можна було чути з усіх кутків кожного чужого директору Літнього Театру, гостя в павільйоні. І дійсно, між танкову частину програми експонатів були лише предмети першої оцінки, вибрані мистецькими комісіями у Львові і Празі. Деякі професіонали на виставі заважували, що навіть експонати були надто випрацьовані, а тимчасом задо рогі для принагідних відвідувачів, а надавалися би краще для музейних колекцій.

Справді багато представників музеїв з різних міст Америки зверталися при нагоді побачити в павільйоні з трохання, щоб їм передати деякі експонати для приміщення в музею.

Порівнюючи з виробами народного мистецтва по інших павільйонах, можна без перебільшення сказати, що українським вишивкам не було рівних ні в одному павільйоні на виставі. Не дорівнювали їм навіть приблизно чеські, ані угорські вишивки. Про кишки треба сказати, що під оглядом композиції і виконання дорівнювали нашим лише шведські кишки, які, мимолетом кажучи, були два три рази дорожчі від наших. Щодо кераміки, то вище нашої мого було поставити лише гінцуську, а деревні вироби гінцуської мав рівні лише у перських виробках.

Два рази підчас відкриття павільйону і підчас Українського Тижня, програма була передана через Нешенел Бродкестінг. Сам павільйон був сформований. Після того в тіжнівних оглядах американського життя по американських кінотеатрах показували між іншими з вистави Український Павільйон як один з найцікавіших жучищеских павільйонів.

Крім експонатів і театру справи пропаганди служили не інформаційною літературою про Україну, яку можна було дістати в павільйоні. Роздавано безплатно цікавим відвідувачам спеціальну брошуру "Юкрєніе" (Україна), крім того роздавалося Історію України Марії Гембаль, монографію про Архипенка й інші. Чимало продавалось тек карток з українськими народними типами і павільйон. Устич інформацій у відвідувачів відвідуванням проводили з тут родженої мовою, що були підготовані на курс шаві українства.

Коли зважити, що павільйон за шість місяців його існування змінив понад п'ятьох осіб, то всі вони хоч мусіли познайомитися з усіма Українцями і їхніми ділами на місці діставати інформації про те, де живе український народ, які природні багатства України, яка її культура, то мусимо сказати, що вложені у павільйон капітал оплатився сторицею і приніс для української справи неоціненні користі.

(Кінець буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

(Далі буде).

ЩЕ УКРАЇНСЬКИЙ І ЛЮДСЬКИЙ ОБОВ'ЯЗОК ВЗЯТИ ОБОВ'ЯЗКОВО УЧАСТЬ В
ДЕМОНСТРАЦІЙНИХ ПОХОДАХ, ЯК ПРОТЕСТАХ ПРОТИ ВИМОРДУВАННЯ ГО-
ЛОДОМ МІЛІОНІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ СОВІТАМИ.

